

Toespraak burgemeester Job Cohen bij de opening van de fototentoonstelling in het Zonnehuis in Tuindorp Oostzaan naar aanleiding van de herdenking van de watersnoodramp van 14 januari 1960 in Noord.

Dames en heren,

Het is een genoegen om hier in het Zonnehuis te zijn bij de opening van de fototentoonstelling over de watersnoodramp van 14 januari 1960 - vandaag precies 50 jaren geleden.

Een vergeten ramp, want terwijl de watersnoodramp van 1 februari 1953 in het nationale geheugen gegrift staat, zegt de datum van 14 januari 1960 de meeste Nederlanders niets. Ten onrechte.

Op die koude winterdag in 1960 ontstond er om nooit opgehelderde redenen een gat in de dijk langs het zijkanaal H, een zijarm van het Noordzeekanaal en het water uit het zijkanaal kolkte door het gat en gutste neer op het 2,5 meter lager gelegen Noorder IJ polder. Het water stroomde door de straten en liep de huizen binnen.

De wijk Tuindorp Oostzaan, die in de jaren '20 was gebouwd ten behoeve van de arbeiders werkzaam bij de scheepswerven van de ADM en NDSM, met 2600 woningen en 11.000 inwoners kwam in de loop van de volgende 12 uren helemaal onder water te staan. . De 11.000 inwoners moesten worden geëvacueerd. De meesten gingen vrijwillig, maar enige honderden die niet vrijwillig wilden vertrekken omdat ze bij hun spullen wilden blijven (toen al: eigenzinnige Amsterdamse

burgers!) moesten in de loop van 15 januari 1960 toch gesommeerd worden om hun huis te verlaten. Vanaf dat moment vormden politie, legereenheden en marechaussee een kordon rond de wijk om plunderingen te voorkomen.

Er kwam binnen de kortste keren een grootscheepse evacuatie-, hulp- en opvangoperatie op gang. In “Ons Amsterdam” van deze maand kunnen we lezen dat Gemeentepolitie, GG&GD, de Brandweer, het Rode Kruis, gemeentelijke diensten, het leger, de marechaussee, verschillende kustbrigades elkaar bijna verdrongen in de opvang van de 11.000 getroffen bewoners. Wat in normale situaties moeizaam gaat, samenwerken, was toen het er echt om ging, geen moeite - en hierin herken ik een typische Amsterdamse eigenzinnigheid die tot de dag vandaag stand houdt. De hulpverleningsoperatie verliep uitermate efficiënt. De hulpverleningsinstanties stelden 2600 bedden ter beschikking in de stad - de meeste bewoners kozen elders voor opvang bij familie elders, zodat slechts 500 bedden daadwerkelijk werden gebruikt.

Pas tegen de avond kwam de stroming van het water door het dijkgat tot stilstand. Pas toen konden de herstelwerkzaamheden beginnen. Vrijdagmiddag kwam tot opluchting van iedereen het bericht dat het dijkgat dicht was. Nu kon het leegpompen van de polder beginnen. Dat ging

aanzienlijk langzamer. Pas twee weken later, op 29 januari 1960 konden de bewoners terug naar huis. Daar wachtte hun een grote schoonmaak operatie: puinruimen, de drabbige modder die overal aan vast kleefde verwijderen, schoonmaken - dagen lang. En het zou meer dan een half jaar duren voordat de huizen weer droog genoeg waren om te worden beschilderd of behangen. In de tussentijd verschenen inspecteurs van de Sociale Dienst in de wijk om per huis de schade op te nemen en vast te kunnen stellen wie er voor schadevergoeding in aanmerking kwam. In totaal bleek er voor 8 miljoen gulden schade te zijn - een fors bedrag voor die tijd. De schade aan particulieren werd ruimschoots vergoed door het Nationaal Rampenfonds.

Wat opvalt na zoveel jaren zijn ongelijksoortige zaken als de efficiëntie van de hulpverleningsinstanties, de daadkrachtige aanpak van de doorgebroken dijk en de saamhorigheid van de bevolking, in de wijk Tuindorp Oostzaan zelf, maar ook verre daarbuiten.

De tentoonstelling hier in het Zonnehuis laat met foto's zien hoe het toen was en onttrekt daarmee een vergeten ramp terecht aan de vergetelheid.

Ik wil de organisatoren van deze tentoonstelling, het Historisch Archief Tuindorp Oostzaan (HATO) hiervoor bedanken en wens u allen veel kijkplezier bij deze tentoonstelling.